

Til
Helse- og omsorgsdepartementet

Oslo, 3. september 2018

Innspill til folkehelsemeldingen 2019

Å lykkes med bedre folkehelse i Norge forutsetter at offentlige og private aktører, frivillige organisasjoner, foreldre og barn tar felle ansvar, samarbeider og spiller på lag.

Den praktiske kunnskapen om mat og matlaging, bruk av gode råvarer, fysisk aktivitet og å skape matglede er nøkkelen til god fysisk og psykisk helse i den norske befolkningen.

Norges BygdekvinneLag mener Regjeringen i arbeidet med ny folkehelsemelding må satse på følgende tiltak:

- **Mat- og helsefaget i skolen.** Norges BygdekvinneLag mener at ernæring og kosthold i sterkere grad må integreres i barnehagen, mat- og helsefaget i skolen, og lærer- og helsearbeiderutdanning. Det er i barnehagen, skolen og gjennom helsearbeidere vi best når frem til barn, unge og eldre for å tilrettelegge for et sunt og variert kosthold.
- **Skolemat i skolen.** Norges BygdekvinneLag mener det haster med å innføre et gratis daglig skolemåltid fordi alle barn og ungdommer har behov sunn mat. Dette vil bidra til å utjevne sosiale forskjeller, bedre konsentrasjon og læring, og vil gi bedre folkehelse på kort og lang sikt.

I Folkehelsemeldingen «Mestring og muligheter» 2014-2015 framgår det at Regjeringen ønsker å fremme et godt skolemåltid ved å initiere til måltidspartnerskap lokalt. Dette er et godt tiltak som Regjeringen må ta med seg og følge opp inn i den nye folkehelsemeldingen. På denne måten kan skoler som ønsker å tilby elevene et skolemåltid få drahjelp til å utløse andre finansieringskilder og samarbeidspartnere lokalt.

- **Frivillig sektor.** For å styrke matkunnskapen og de praktiske ferdighetene i matlaging og skape mestring for alle, mener Norges Bygdekvinnelag at det er viktig å styrke og understøtte den viktige jobben frivillige organisasjoner som Norges Bygdekvinnelag gjør for folkehelsen. Vi formidler kunnskap om råvarer og matglede gjennom kursing av barn, voksne og eldre. Praktisk læring i fellesskap og på tvers av generasjoner gir god læring og er moro, og gjør det lettere å ta med seg gode vaner inn i hverdagen. Med midler fra det offentlige og det private, kombinert med solid dugnadsinnsats lokalt, utløser vi stor aktivitet og matglede.

Norges Bygdekvinnelag har gjennom mange år jobbet aktivt med **inkludering** av tilflyttere til bygda, herunder også minoritetskvinner.

Mange innvandrere særlig fra ikke-vestlige land mangler ofte kunnskap om norsk mat, og dette kan gjøre dem sårbare for usunne matvarer. Forskingen viser at migrasjon til et vestlig land kan føre til et mer usunt kosthold og dermed innvandrere fra ikke -vestlige land oftere har overvekt og diabetes enn etnisk norsk befolkning. Derfor er det viktig å gjøre innvandrere kjent med den nye matkulturen.

Interessen for matkultur har vi felles og uavhengig av om vi snakker samme språk eller ikke. Klarer vi å kommunisere og finne meningsfullt samvær i det å tilberede og spise mat sammen.

- **Forpliktende samarbeid mellom myndighetene og matvarebransjen.** Helsedirektoratet viser til at det er etablert et godt samarbeid mellom myndighetene og næringslivet, blant annet gjennom et partnerskap for å redusere innholdet av mettet fett og salt i maten. Dette synes vi er bra, men vi ønsker at dagligvarebransjen også skal ta et større ansvar for merking av matens innhold og hvor maten kommer fra. Vi som forbrukere må kunne ta sunne og informerte valg.

Norges Bygdekvinnelag oppfordrer også helsemyndighetene til å legge større press på dagligvarebransjen for å oppfylle lovnader om å fjerne godterier fra kassaområdet og erstatte disse med sunne alternativer.

- **Sats på sunne alternativer i salg av mat på idrettsarrangementer og andre arrangementer for barn og unge.**

Ellen Krageberg
Leder
Norges Bygdekvinnelag

Cesilie Aurbakken
Generalsekretær
Norges Bygdekvinnelag